

VERENIGINGSKADER CENTRES OF EXPERTISE

Versie 25 augustus 2020, definitief

Sinds het verschijnen van het advies van de Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel (Commissie Veerman) in 2010, hebben hogescholen veel werk gemaakt van hun 'differentiatie'. Hogescholen hebben de afgelopen jaren een eigen profiel gekozen waarbij duidelijke keuzes zijn gemaakt op het gebied van onder andere onderwijsaanbod, onderzoek en zwaartepuntvorming. Deze profilering heeft door het land heen op vele verschillende manieren vorm gekregen: van fieldlabs tot innovatiewerkplaatsen en van incubators tot living labs.

Centres of Expertise zijn een van de uitingsvormen waarmee de hogescholen invulling geven aan deze zwaartepuntvorming en zijn inmiddels een erkende en succesvolle vorm van publiek-private / publiek-publieke samenwerking. Sinds de start van de eerste Centres of Expertise in 2011 zijn er nu meer dan vijftig Centres actief en bestaan er verschillende initiatieven tot het oprichten van nieuwe Centres vanuit de hogescholen.

In het Sectorakkoord hbo 2018 (zie bijlage 1) is daarom o.a. de afspraak gemaakt dat een externe commissie adviseert over het starten van nieuwe Centres en de doorontwikkeling van bestaande Centres. Deze commissie (Commissie Reiner) heeft op 16 oktober 2019 haar advies gepresenteerd en tijdens de Algemene Vergadering van de VH van 14 februari 2020 is besloten het advies te implementeren. Dit krijgt zijn weerslag in dit geactualiseerde verenigingskader doordat de aanbevolen "set van vereisten" en "spelregels voor optimaal samenspel" hierin worden geïntegreerd. Dit verenigingskader Centres of Expertise is hiermee een aanscherping van het eerder vastgestelde verenigingskader van 5 oktober 2018.

Dit hernieuwde verenigingskader wordt na twee jaar binnen de Bestuurscommissie Onderzoek (BCOZ) geëvalueerd om te bezien of de hierin beschreven aanscherping voldoende richting en duidelijkheid biedt voor de verdere ontwikkeling van de Centres of Expertise.

Dit kader is als volgt opgebouwd:

1	Doel en uitgangspunten van het verenigingskader.....	2
2	Beschrijving en randvoorwaarden Centres of Expertise	3
3	Spelregels voor optimaal samenspel tussen de Centres of Expertise.....	7
	Bijlage 1. Tekst uit sectorakkoord	9
	Bijlage 2. Samenvatting Fasemodel publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs.....	10

1 Doel en uitgangspunten van het verenigingskader

In het Sectorakkoord hbo 2018 is het volgende aangegeven: “Hogescholen committeren zich aan de voorzetting van Centres of Expertise binnen een sectorbreed kader¹ dat in verenigingsverband wordt vormgegeven.”

We stellen vast dat de rol en de positie van de Centres en de samenwerking tussen Centres heeft geleid tot waardevolle initiatieven die extern en intern worden erkend en waardering krijgen. Ook zien we tal van nieuwe Centres ontstaan die in verschillende fasen van ontwikkeling zijn. Het doel van dit kader is daarom het stimuleren en faciliteren van **herkenbare** en **succesvolle** doorontwikkeling van de Centres die bijdraagt aan de profilering van de individuele hogescholen en haar samenwerkingsverbanden² met de sector als geheel. Hierbij gaat het zowel om voortzetten, opschalen en het verder professionaliseren van bestaande Centres én het starten van nieuwe Centres.

De termen ‘herkenbaar’ en ‘succesvol’ kunnen als volgt worden omschreven:

Herkenbaar:

- **Intern:** Hogescholen hanteren hetzelfde begrippenkader en uitgangspunten (zoals vastgelegd in dit verenigingskader) met betrekking tot het concept ‘Centres’.
- **Extern:** Centres zijn voor partijen buiten de sector herkenbare eenheden voor publiek-private of publiek-publieke samenwerking met hogescholen.
- Met ruimte voor de bestaande diversiteit is er een gedeeld beeld van de definitie, doelstellingen, kenmerken en activiteiten van een Centre.

Succesvol:

- Centres dragen bij aan de kwaliteit en innovatie van onderzoek en onderwijs.
- Centres faciliteren de samenwerking op onderwijs en onderzoek tussen publieke en private instellingen en de hogeschool.
- Centres sluiten aan bij regionale en landelijke relevante (onderzoeks-)agenda’s.
- Centres dragen bij aan de doelstellingen en ambities van de betrokken (beroeps)praktijk.

Uitgangspunten bij het verenigingskader

Dit kader wordt vastgesteld met als doel om hogescholen richting te geven aan de genoemde doorontwikkeling van de Centres en stoelt op drie belangrijke uitgangspunten:

1. In navolging van de Commissie Veerman (2010) werken hogescholen aan profilering en zwaartepuntvorming in zowel onderwijsaanbod als praktijkgericht onderzoek. Centres of Expertise zijn hier een uitingsvorm van, maar staan hierbinnen niet op zichzelf. Andere initiatieven van publiek-privaat / publiek-publiek onderzoek kunnen net zo relevant en waardevol zijn voor het doen van praktijkgericht onderzoek en hiermee bijdragen aan profilering en zwaartepuntvorming.
2. Wanneer een hogeschool er bewust voor kiest om een bestaand of nieuw initiatief op het gebied van publiek-privaat / publiek-publiek onderzoek (door) te ontwikkelen tot een Centre dan is het uit oogpunt van consistentie en herkenbaarheid essentieel om zich tot dit verenigingskader te verhouden.
3. De opzet van dit verenigingskader is ontwikkelingsgericht. Hiermee erkennen we dat de Centres zich in verschillende fasen van ontwikkeling bevinden en mogelijk nog niet aan alle kenmerken voldoen en alle activiteiten realiseren die je van een ontwikkeld Centre kan verwachten. Dit verenigingskader biedt hiermee een *stip op de horizon* en een richtlijn waarlangs de Centres zich kunnen ontwikkelen.

¹ In plaats van ‘sectorbreed kader’ zal hierna gesproken worden over ‘verenigingskader’, dit om verwarring met de term ‘sectoren’ zoals bv. bètatechniek, zorg en gezondheid of onderwijs te voorkomen.

² Hier worden samenwerkingsverbanden bedoeld met het bedrijfsleven, not-for-profit organisaties, kennisinstellingen (wo, mbo, TO2, etc.) maar ook met maatschappelijke organisaties in de brede zin.

2 Beschrijving en randvoorwaarden Centres of Expertise

Hieronder wordt een beschrijving gegeven van de Centres of Expertise in de vorm van een definitie, doelstellingen, kenmerken en activiteiten. Daarnaast worden enkele belangrijke randvoorwaarden genoemd. In dit hoofdstuk wordt regelmatig verwezen naar het PPS-fasemodel publiek-privaat samenwerken in het beroepsonderwijs, zoals opgenomen in bijlage 2, om de verschillende fasen van ontwikkeling van een Centre nader te omschrijven.

2.1 Beschrijving Centres of Expertise

2.1.1 Definitie:

Centres of Expertise zijn duurzame actiegerichte samenwerkingsverbanden waarin hogescholen, bedrijven, overheden en andere publieke en maatschappelijke organisaties samen onderzoeken, innoveren, experimenteren en investeren ten behoeve van toekomstbestendig hoger beroepsonderwijs en de beroepspraktijk en ter versnelling van gewenste economische en maatschappelijke transitie.

Een Centre of Expertise onderscheidt zich van andere vormen van publiek-private / publiek-publieke samenwerking doordat het direct aansluit bij een benoemd zwaartepunt van een hogeschool en een sterke gezamenlijke vraaggestuurde programmering op maatschappelijke vraagstukken³ kent waarbij de denkrichting van 'buiten' naar 'binnen' is gericht.

2.1.2 Doelstellingen:

De hoofddoelstelling van een Centre of Expertise is:

- Het versnellen en vergroten van het innovatievermogen van bedrijven en maatschappelijke en publieke organisaties alsmede het innovatievermogen van de hogeschool zelf.

Ondersteunend aan deze hoofddoelstelling zijn de volgende (randvoorwaardelijke) doelstellingen geformuleerd:

- Het ontwikkelen van *value-based* kennis; kennis die een praktisch te realiseren doel dichterbij brengt;
- Het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs, onderzoek en (beroeps)praktijk;
- Het ontwikkelen en ondersteunen van innovatieve professionals;
- Het bevorderen van 'leven lang ontwikkelen' en onderwijsinnovatie.

2.1.3 Kenmerken

De volgende kenmerken zijn bepalend voor Centres of Expertise:

Er is sprake van een bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken

1. Een Centre levert jaarlijks een aantoonbare bijdrage in de versnelling van één of meer maatschappelijke vraagstukken (in de regio waar zij is gevestigd), deelt de hiervoor ontwikkelde kennis op nationale schaal opdat andere regio's en kennisinstellingen hiervan kunnen profiteren, eraan kunnen bijdragen en integreert de verworven inzichten op een structurele wijze in het (hoger beroeps) onderwijs.

³ Maatschappelijke vraagstukken worden in dit verenigingskader bedoeld in de ruime zin van het woord. Hieronder kunnen de maatschappelijke uitdagingen worden verstaan uit het Missiegedreven Innovatiebeleid van het kabinet maar bijvoorbeeld ook de maatschappelijke thema's uit de hbo-onderzoeksagenda *Onderzoek met Impact*.

2. Centres richten zich op vraagstukken met een hoge mate van complexiteit in de zin van 'een verscheidenheid van stakeholders', 'meerdere betrokken disciplines' en/of 'multi-gelaagdheid: micro-meso en macro'.
3. Centres sluiten aan bij het profiel van de hogeschool of hogescholen waaraan zij verbonden zijn, ze dragen hiermee bij aan integrale zwaartepuntvorming van een hogeschool rond onderwijs, onderzoek en doorwerking.

Er is sprake van langjarig commitment

4. Een Centre is een publiek-privaat, of een publiek-publiek samenwerkingsverband. Dit wordt weerspiegeld in de governance structuur⁴ van het Centre.
5. In een Centre zijn alle vier de 'bloedgroepen' van de quadruple helix als partners vertegenwoordigd, dan wel als stakeholders actief betrokken in projecten en activiteiten. Partners verbinden zich langjarig aan een Centre en leveren verplicht een substantiële inspanning (*in cash* en *in kind*). In de governance structuur van een Centre hebben (vertegenwoordigers van) alle partners zitting.
6. Een Centre heeft gezamenlijk met haar partners een plan van minstens drie jaar uitgestippeld.

Er is sprake van gezamenlijke vraaggestuurde programmering

7. Doelstellingen en de activiteiten van een Centre worden in gezamenlijkheid met alle betrokken partners in het Centre vastgesteld.
8. Een Centre werkt *value based* en is een excellente verbinder van 'buiten' naar 'binnen'. Er wordt te allen tijde toegewerkt naar een opbrengst die recht doet aan het voorliggende vraagstuk en dat voorziet in de vragen van alle stakeholders.

Er is sprake van impact op het onderwijs en docentprofessionalisering

9. Een Centre levert een significante bijdrage aan de onderwijsinnovatie van de hogeschool. Dit wordt jaarlijks verantwoord.
10. Opleidingen committeren zich aan het Centre programma, door het beschikbaar stellen van studenten en docenten.

2.1.4 Activiteiten

Vanaf hun ontstaan hebben de Centres of Expertise een breed en divers palet aan activiteiten ontplooid, waar vaak verschillende 'business modellen'⁵ achter schuil gaan. Deze diversiteit past goed bij de gewenste ruimte voor differentiatie tussen de hogescholen onderling (zie aanbevelingen Commissie Veerman) en de meer specifiek beoogde doelstellingen per Centre. Het is dan ook van belang dat deze diversiteit behouden blijft. Binnen een Centre zijn de onderstaande hoofdcategorieën van activiteiten⁶ te onderscheiden, waarbij een Centre zich (b.v. in de beginfase) kan richten op een beperkt aantal activiteiten. Kenmerkend voor alle activiteiten is dat deze van 'buiten' naar 'binnen' gericht zijn:

hbo extern: innovatie en onderzoek. Bij dit punt gaat het om hoe onderwijs en praktijkgericht onderzoek worden ingezet voor bedrijven, buurten, ngo's, gemeentes en vele andere partijen.

⁴ Net als bij de activiteiten en business modellen van een Centre, bestaat er een grote variëteit aan organisatievormen en bijbehorende governance structuren. Behoud van deze variëteit is belangrijk om de diversiteit in Centres te kunnen accommoderen.

⁵ Er bestaan verschillende business modellen voor publiek-private samenwerking, waarbij het belangrijk is om de term 'business model' niet té commercieel op te vatten; het gaat hier onder andere om: wie onderneemt welke activiteiten voor wie, wat is de toegevoegde waarde, welke netwerken heb je nodig, wat zijn bijbehorende kosten- en inkomsten, etc.

⁶ Mede ontleend aan rapport *Centres of Expertise: Stand van zaken en toekomstplannen van Centres of expertise gestart in 2012*, publicatie Katapult, maart 2018

hbo intern: innovatie en onderzoek. Hierbij gaat het over de innovatie van het onderwijs zélf door middel van praktijkgericht onderzoek. Dit kan op uiteenlopende manieren worden ingezet en de Centres leveren daar op verschillende manieren een bijdrage aan.

Leven Lang Ontwikkelen (post-initieel, informeel leren, cursussen, etc.). Dit betreft leven lang ontwikkelen-activiteiten in de breedste zin van het woord – bijv. het leren in doorlopende leerlijnen en docent-professionalisering. Maar ook activiteiten gericht op het stimuleren van mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel en inspanningen tot het realiseren van Learning Communities.

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Het gaat hierbij zowel om kwalitatieve aansluiting (verwijzend naar de inhoud van het onderwijs en de inhoudelijke eisen van het werkveld) als kwantitatief (waarbij de focus ligt op tekorten dan wel overschotten op de arbeidsmarkt). De Centres kunnen op beide fronten werken aan een verbetering van de aansluiting.

Faciliteiten, Labs, Campus. Een grote variatie aan plaatsen waar studenten al dan niet samen met onderzoekers en werknemers, burger en overheden samenwerken, experimenteren, innoveren en ondernemen.

Netwerkvorming. Door initiatief te nemen en te verbinden kunnen Centres bijdragen aan samenwerking tussen de diverse stakeholders binnen innovatie ecosystemen, zowel op regionaal als op nationaal niveau.

2.2 Randvoorwaarden Centres of Expertise

2.2.1 Omvang

Een Centre kenmerkt zich door een zekere omvang (o.a. personeel, partners, middelen) en aanwezige expertise, zodat het Centre een significante impact kan hebben. Het is zeer goed denkbaar dat als deze omvang en expertise nog niet direct aanwezig is, allereerst te starten met een field- of innovatielab of het laten groeien van lectoraten alvorens de doorontwikkeling naar een Centre of Expertise te maken. Het eerdergenoemde PPS-fasemodel kan dienen als richtlijn voor de ontwikkeling van een Centre en behulpzaam zijn bij het ontplooiën van nieuwe activiteiten en initiatieven.

Alhoewel we ons niet moeten blindstaren op de precieze minimale omvang en vooral moeten kijken naar de impact van een Centre, kunnen we op basis van ervaringscijfers wel een bandbreedte afleiden⁷. Daarnaast wordt omvang en impact niet alleen bepaald door de inzet die vanuit de hogeschool gepleegd wordt, maar vooral door de omvang en overige kritische succesfactoren met betrekking tot het netwerk waarin wordt samengewerkt.

2.2.2 Monitoring

In het Sectorakkoord 2018 is afgesproken dat de Vereniging Hogescholen tweejaarlijks in beeld zal brengen hoe de Centres of Expertise zich ontwikkelen ten aanzien van zwaartepuntvorming in het onderwijs en onderzoek en publiek-private of publiek-publieke samenwerking. Deze informatie wordt voornamelijk uit de jaarverslagen van de hogescholen gehaald. Tevens wordt de ontwikkeling van de Centres of Expertise in beeld gebracht middels de *Atlas Onderzoek met Impact* die tweejaarlijks in samenwerking met Regieorgaan SIA wordt opgesteld.

⁷ De gemiddelde omvang van de 19 door OCW gesubsidieerde CoE's in 2017 en 2018 was circa 3 miljoen euro per jaar aan activiteiten (in kind en in cash). De omvang van de niet gesubsidieerde CoE's was over het algemeen geringer. Bron: *Centres of Expertise; stand van zaken en toekomstplannen van Centres of Expertise gestart in 2012*, publicatie Katapult, maart 2018.

Daarnaast wordt er tweejaarlijks gemonitord hoe de Centres of Expertise zich ontwikkelen en welke impact zij realiseren. Hiertoe is door Katapult⁸, in samenspraak met vertegenwoordigers van Centres en hogeschool-kwaliteitsmedewerkers een vragenlijst ontwikkeld die de impact van de Centres of Expertise in kaart brengt. De rapportage die op basis van deze uitvraag wordt opgesteld is publiekelijk toegankelijk en wordt o.a. gebruikt door de Centres zelf om zich te kunnen spiegelen en verder te ontwikkelen. Om deze *benchmark*-functie mogelijk te maken worden alle Centres uitgenodigd om te participeren in dit impactonderzoek.

2.2.3 Kwaliteitszorg

In het hbo functioneren succesvolle systemen voor de kwaliteitszorg van het onderwijs (NVAO-accreditatie) en van het praktijkgericht onderzoek (BKO). Binnen deze kwaliteitszorgsystemen is er echter maar beperkt aandacht voor publiek-private en publiek-publieke samenwerking. Mede hierom is er in het voorgaande verenigingskader afgesproken dat het de verantwoordelijkheid is van de (samenwerkende) hogescholen en de Centres zelf om een methodiek te organiseren die de kwaliteit van de publiek-private en publiek-publieke samenwerking bewaakt. Deze methodiek moet voorzien in die onderdelen die niet worden gedekt door de eerdergenoemde kwaliteitszorgsystemen en voldoende recht doen aan het brede palet aan doelstellingen en activiteiten van een Centre of Expertise. Het ligt voor de hand om dit zoveel als mogelijk in lijn te houden met eerder vastgelegde voorwaarden voor goed praktijkgericht onderzoek en de doorwerking daarvan, zoals beschreven in de rapporten van de *Commissie Pijlman* en de *Werkgroep Doorwerking*.

De wijze waarop Centres de kwaliteitsbewaking van hun publiek-private en publiek-publieke samenwerking vorm hebben gegeven, is doormiddel van een Centre-peerreview. Het gaat hierbij om een ontwikkelingsgerichte advisering aan een Centre door een groep specifiek getrainde *peers*. Deze peers bestaan uit zowel directeuren van andere Centres of Expertise als uit externe PPS-experts. Het genoemde PPS-fasemodel dient als raamwerk om een beeld te krijgen van de fase van ontwikkeling waarin een Centre zich bevindt en geeft derhalve richting voor verdere ontwikkeling. Ook wordt in de Centre-peerreview geëvalueerd hoe een Centre zich verhoudt tot dit verenigingskader. In de Centre-peerreview gaat het nadrukkelijk om het gehele PPS-ecosysteem van alle partners van het Centre of Expertise.

Hogescholen en Centres committeren zich om minimaal eens in de vier jaar een Centre-peerreview uit te voeren en nemen binnen deze termijn zelf het initiatief hiertoe. Centres kunnen hierbij gebruik maken van de ondersteuning door een externe partij. Uitkomsten van het Centre-peerreview worden besproken met alle partners van het Centre of Expertise. Centres die behoefte hebben aan een beknopte tussentijdse review, kunnen gebruik maken van een *light variant* van een PPS-review (SWOT-analyse) of kiezen voor een maatwerk adviestraject met een externe PPS-expert. Voor Centres die nog in de startfase zijn is er een ontwikkeltraject beschikbaar. Via deze instrumenten kunnen Centres optimaal profiteren van de kennis en ervaring (over de opstart) van andere Centres.

⁸ Katapult is een landelijk netwerk van meer dan 350 PPS-samenwerkingsverbanden tussen onderwijs, bedrijfsleven en maatschappij, dat op initiatief van de overheid is opgezet. Doelstelling van Katapult is om deze samenwerkingsverbanden uit te bouwen en te versterken. Katapult is een initiatief van stichting Platform Bèta Techniek.

3 Spelregels voor optimaal samenspel tussen de Centres of Expertise

De afspraak zoals die in het sectorakkoord is verwoord: “Naast het ondersteunen van bestaande Centres die waarde blijven toevoegen aan de profilering van de hogeschool, zullen hogescholen in 2019 een substantieel aantal nieuwe Centres starten.... De sector heeft hierbij een dubbele opdracht: werken aan profilering en zwaartepuntvorming die vanuit de hogeschool (en haar directe omgeving) ingegeven wordt. Daarnaast werken hogescholen in afstemming met elkaar ook landelijk aan zwaartepuntvorming.”

Ook de komende jaren houden we als hogescholen met elkaar de uitdaging om de volgende processen parallel te laten verlopen: enerzijds de ontwikkeling van praktijkgericht onderzoek binnen hogescholen, afgestemd op regionale en landelijke kennis- en innovatieagenda's, en vervolgens op basis van afstemming in verenigingsverband, waar binnen thematische netwerken verder uitwerking wordt gegeven aan deze ontwikkelingsplannen. Dit vereist onderlinge afstemming over het te doorlopen proces. In de onderstaande *spelregels voor optimaal samenspel* wordt verdere invulling gegeven aan het advies van de commissie Reiner. Deze spelregels dienen als uitgangspunt voor afstemming en samenwerking tussen de Centres of Expertise.

3.1 Spelregels voor optimaal samenspel tussen de Centres

1. 1a. Vorm een stevig landelijk netwerk. Alle Centres zijn verbonden in een landelijk PPS-netwerk gericht op het optimaliseren van publiek-private en publiek-publieke samenwerking. Hiertoe worden jaarlijks verschillende activiteiten georganiseerd om dit netwerk te verstevigen en uit te bouwen.

1b. Daarnaast zijn verschillende Centers op inhoud verbonden en aangesloten bij de thematische netwerken rond de zes Kennis- en Innovatie agenda's (KIA's). Deze thematische netwerken hebben twee functies: optimale afstemming tussen de Centres en optimale impact op het nationale missiegedreven innovatiebeleid. Centres die zich concentreren op andere maatschappelijke vraagstukken vormen een eigen thematisch netwerk om zo tot afstemming en optimale impact te komen. Binnen de thematische netwerken wordt er een balans gezocht tussen landelijke vertegenwoordiging en regionale focus en werkt men aan een op elkaar afgestemde programmering waarbij (vertegenwoordigers van) landelijke stakeholders⁹ worden betrokken.
2. Zorg dat elk Centre door de hogeschool gefaciliteerd wordt om een bijdrage te leveren aan zowel het landelijk PPS-netwerk als aan de thematische netwerken.
3. 3a. Deel je plannen voor zwaartepuntvorming op hogeschoolniveau en zorg voor bestuurlijke afstemming. Tijdens bestuurlijk overleg binnen de BCOZ kunnen concept-plannen met betrekking tot het handhaven van bestaande Centres en het starten van nieuwe Centres worden besproken en afgestemd. Hierbij kan ook bepaald worden of de hogescholen en haar Centres voldoende vertegenwoordigd zijn binnen de thematische netwerken rond de zes KIA's en indien nodig kunnen (gezamenlijke) plannen hiervoor gemaakt worden.

⁹ Landelijke stakeholders kunnen bijvoorbeeld zijn; SIA, Ministeries, Topsectoren, etc. maar b.v. ook landelijke brancheverenigingen en onderzoeksinstituten zoals TNO, etc.

3b. Zorg ook voor optimale onderlinge afstemming. Bestaande Centres met eenzelfde of aansluitende thematiek zoeken actief naar samenwerking en stemmen hun activiteiten op elkaar af. Nieuwe Centres verhouden zich tot de al bestaande Centres en sluiten aan binnen de samenwerkingsverbanden en thematische netwerken mits van toegevoegde waarde. Op deze manier versterken Centres elkaar, benutten elkaars expertise en werken ze samen aan een maatschappelijk vraagstuk. Ga op zoek naar cross-overs om kruisbestuiving tussen Centres te bevorderen.

4. Organiseer een systeem van leren-van-elkaar. Centres en partners dragen actief bij aan het PPS-netwerk en participeren in de Centre-peerreview methodiek en eventueel in de tweejaarlijkse monitoring waarmee zij zich kunnen ontwikkelen op basis van ervaring van andere Centres. Voor samenwerkingsverbanden die willen uitgroeien tot een Centre of Expertise is er een ontwikkeltraject beschikbaar (zie paragraaf 2.2.3).
5. Zorg voor gezamenlijke herkenbaarheid en toegankelijkheid. Centres voeren hiertoe eenzelfde 'label', hetgeen tot uiting komt in de naamgeving en communicatie van het Centre; hierin dient altijd de naam *Centre of Expertise* tot uiting te komen. Inhoudelijk zijn de Centres herkenbaar aan hun kenmerken en activiteiten zoals beschreven in hoofdstuk 2. Centres zijn laagdrempelig (online) toegankelijk voor hun stakeholders.
6. Zorg voor eenvoudige vindbaarheid, waarbij duidelijk is waar het Centre voor staat en aan welk maatschappelijk vraagstuk het Centre bijdraagt. Hiertoe zal o.a. binnen de *Atlas voor Praktijkgericht Onderzoek* de lijst met Centres of Expertise tweejaarlijks worden ge-update. Ook zal Katapult op haar (online) PPS-netwerkaart het overzicht van Centres of Expertise actueel houden. Nieuwe Centres melden zich tijdig aan bij de Vereniging Hogescholen zodat ze opgenomen kunnen worden binnen deze overzichtskaarten en hiermee vindbaar zijn.

Bijlage 1. Tekst uit sectorakkoord

De volgende tekst is opgenomen in het sectorakkoord hbo 2018 (pp. 8 – 9) over profilering en Centres of Expertise:

“B. Profilering en Centres of Expertise

De minister en de Vereniging Hogescholen willen blijvend inzetten op verdere profilering van de hogescholen, zoals geadviseerd door de commissie-Veerman, zowel ten aanzien van onderwijs als praktijkgericht onderzoek. Het doel van profilering is onderwijsdifferentiatie en het bevorderen van zwaartepuntvorming in onderwijs (opleidingenaanbod) en praktijkgericht onderzoek (thema’s) bij hogescholen.

De hiervoor beschikbare profileringsmiddelen (de “2% middelen”) kunnen door hogescholen zelf worden ingezet voor het vormgeven van (verdere) profilering en zwaartepuntvorming van de instelling, bijvoorbeeld door middel van Centres of Expertise.

De Vereniging Hogescholen heeft in haar strategische onderzoeksagenda *Onderzoek met Impact* uitgesproken werk te maken van verdere focus en massa op tien brede thema’s die alle routes van de *Nationale Wetenschapsagenda* betreffen. Hogescholen vergroten focus en massa onder andere door – onder regie van Regieorgaan SIA – lectorenplatforms te ontwikkelen op al deze thema’s. Daarnaast zijn er al bestaande Centres of Expertise, *fieldlabs* en andere PPS-vormen waarin hogescholen op deze thema’s door middel van onderwijs én onderzoek in co creatie werken aan profilering en zwaartepuntvorming.

- Hogescholen zullen in hun jaarverslagen aangeven hoe zij hebben gewerkt aan profilering en zwaartepuntvorming.
- Aan de hand van een atlas wordt door de Vereniging Hogescholen minimaal tweejaarlijks de profilering in het praktijkgericht onderzoek van hogescholen op maatschappelijke thema’s onderling inzichtelijk gemaakt. Deze atlas geeft inzicht in:
 - De diversiteit binnen de sector met betrekking tot hoe instellingen hun zwaartepunten vormgeven.
 - Eventuele witte vlekken met betrekking tot zwaartepuntvorming op thema’s.
 - De mate van verknoping van bestaande initiatieven.

Op basis van dit beeld wordt binnen de sector een gedeelde strategie ontwikkeld waarop nieuwe initiatieven kunnen worden afgestemd. Hierin worden onderwerpen meegenomen die een nationaal publiek belang hebben (zoals het Groen-, Zorg- en Techniepact).

Centres of Expertise

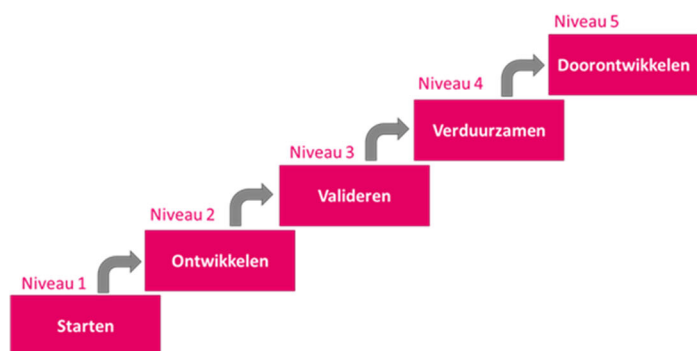
Hogescholen committeren zich aan de voorzetting van Centres of Expertise binnen een sectorbreed kader dat in verenigingsverband wordt vormgegeven. Hierbij wordt recht gedaan aan de drie uitgangspunten voor de centres: initieel onderwijs, post-initieel onderwijs en praktijkgericht onderzoek met het oog op innovatie; alle drie op basis van publiek-private of publiek-publieke cofinanciering. De contouren voor een dergelijk kader staan hieronder beschreven.

- Naast het ondersteunen van bestaande centres die waarde blijven toevoegen aan de profilering van de hogeschool, zullen hogescholen in 2019 een substantieel aantal nieuwe centres starten. Die zijn geënt op maatschappelijke uitdagingen, waaronder ook publiek-publieke samenwerkingen, die aansluiten bij de gewenste profilering van de individuele instellingen. De sector heeft hierbij een dubbele opdracht: werken aan profilering en zwaartepuntvorming die vanuit de hogeschool (en haar directe omgeving) ingegeven wordt. Daarnaast werken hogescholen in afstemming met elkaar ook landelijk aan zwaartepuntvorming.
- De Vereniging Hogescholen zal een commissie instellen – bestaande uit private en publieke stakeholders, regionale en landelijke experts, onder andere op het gebied van pps in het hbo – die adviseert ten aanzien van deze dubbele opdracht, met name voor wat betreft het starten van nieuwe Centres en de doorontwikkeling van bestaande Centres.
- De Vereniging Hogescholen zal tweejaarlijks in beeld brengen hoe de Centres of Expertise zich ontwikkelen ten aanzien van zwaartepuntvorming in onderwijs en onderzoek en pps.

In 2022 wordt de stand opgemaakt van de resultaten van bovenstaande afspraken. Op basis daarvan wordt bepaald of deze afspraken bijstelling behoeven.”

Bijlage 2. Samenvatting Fasemodel publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs

- Een ontwikkelraamwerk en groeimodel
- Bestaande uit vijf ontwikkelniveaus (fasen) en vier dimensies (met elk vier criteria)
- Aan alle vier dimensies dient evenredig aandacht te worden besteed, wil sprake zijn van een evenwichtige groei naar een 'volwassen' publiek-privaat samenwerkingsverband.

Het volledige PPS-fasemodel publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs is te vinden op:

<https://www.wijzinkatapult.nl/files/downloads/Docs%20bij%20berichten/Fasemodel%20update%202020.pdf>

